

NOTE ȘI COMENTARII

Lucrările Comisiei interortodoxe pentru pregătirea dialogului dintre Biserica Ortodoxă și Biserica Luterană, de Vasile, Episcopul Oradiei	395
Vizita Papei Ioan Paul II la Constantinopol. Anunțarea oficială a începerii dialogului teologic dintre Biserica Ortodoxă și Biserica Romano-Catolică, de Lector dr. Cezar Vasiliu	398
Întâlnirea dintre Patriarhul ecumenic Dimitrios I și Papa Ioan Paul al II-lea, de Anca Manolache	401
Conferința I. P. S. Mitropolit Hrisostomos al Mirelor asupra perspectivei dialogului dintre Biserica Ortodoxă și Biserica Vechi Orientale, de Lector dr. Cezar Vasiliu	407
Noul Primate al Bisericii Anglicane, de Prof. N. Chițescu	417
Noul Arhiepiscop al Bisericii Ortodoxo-Greacă a Angliei, de Prof. N. Chițescu	420
Primele două dialoguri ortodoxo-reformate (Debrețin) după Ep. dr. Tibor Bartha, președintele Sinodului reformat ungar, de Prof. N. Chițescu	421
Dialogul teologic între ortodocși și vechi-catolici, de Anca Manolache	423
O nouă canonizare în Biserica Ortodoxă Rusă, de Anca Manolache	428
1977, de Pr. asist. Nicolae V. Dură	430
Apariția primului volum din Filocalia în limba engleză, de Lector dr. Cezar Vasiliu	431
	432

Manuscrisele nepublicate nu se resitluie. Colaboratorii sînt rugați să-și păstreze cople de pe manuscrisele pe care le trimit redacției revistei «Ortodoxia».

Manuscrisele, cărțile, comunicările oficiale ale eparhiilor, reviste periodice, abonamentele și orice fel de corespondență privitoare la revistă se trimit pe adresa: Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, Intrarea Patriarhiei nr. 9, sectorul 4, cod 70526 București, cont 49.08.01.000 — Banca Națională a R. S. României, Filiala sectorului 4, cu mențiunea: pentru «Ortodoxia», revista Patriarhiei Române.

Redacția: Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, Intrarea Patriarhiei 9, cod 70526 — București IV, Tel.: 41.02.23.
 Administrația: Tipografia Institutului Biblic, Intrarea Patriarhiei 6, cod 70526 — București IV, Tel.: 41.35.75.

O M A G I U
 PREA FERICITULUI PATRIARH IUSTIN
 LA VÎRSTA DE 70 DE ANI

Cuvintele ce se vor citi mai jos, despre unele trăsături ale excepționalei personalități și despre unele din înfăptuirile cu adevărat majore ale Prea Fericitului Patriarh Iustin, izvorăsc dintr-un sentiment de reală convingere. Căci acest sentiment e bazat pe o verificare a acestor trăsături, prin manifestarea lor în cursul unei întregi vieți și pe realitatea obiectivă a înfăptuirilor Prea Fericitii Sale.

Timpul îndelungat în care și-a manifestat aceste însușiri în slujirea Bisericii, pînă la venerabila vîrstă de 70 de ani și realizările de o calitate cu totul deosebită pe care le-a adăugat în acest timp în folosul Bisericii, fac atît din aceste însușiri, cît și din înfăptuirile Prea Fericitii Sale, niște realități atît de incontestabile încît ele se impun de la sine tuturor, și nici o conștiință, nici chiar cea atît de scrupuloasă a Prea Fericitii Sale nu poate socoti punerea lor în relief ca o laudă subiectivă, ci ca o recunoaștere a lor, obligatorie și cinstită.

Una din însușirile majore care l-a remarcat pe Prea Fericea Sa ca înfăptuitor, mai întîi al Mitropoliei Moldovei, apoi al întregii Biserici Ortodoxe Române, este faptul de a se fi înscris în timpul nostru printre marile figuri de ierarhi cărturari ai Bisericii și neamului nostru.

Cînd la alegerea Sa ca Mitropolit al Moldovei, a pomenit printre antecesorii săi în acest glorios scaun, pe mitropolitii Varlaam, Dosoftei și Veniamin Costachi, toți cei ce cunoșteau pregătirea teologică și activitatea de profesor de teologie de mare clasă a noului ales, își dădeau seama că acesta este continuatorul marii galerii de ierarhi cărturari. Iar cînd acum trei ani Mitropolitul Iustin al Moldovei urca pe scaunul de înfăptuitor al întregii Biserici Ortodoxe Române, îl socoteau ca demn urmaș al lui Antim Ivireanul și Grigorie IV Dascălul.

De fapt, Prea Fericitul Patriarh Iustin a adus pe aceste scaune de înalți ierarhi ai Bisericii noastre, strălucirea de ierarh cărturar prin care au rămas în istoria noastră amintiri săi înaintași.

Dar, desigur că această strălucire cărturărească a Prea Fericitii Sale are în același timp însușirile corespunzătoare unui teolog contemporan, versat în metodele scrupuloase ale cercetării teologiei de azi, orientat și preocupat în problemele ce le pune lumea complexă și frământată de azi, precum și în ale gîndirii ei teologice.

Cei ce l-au cunoscut pe Prea Fericitul Patriarh Iustin ca autor de scrieri teologice și ca profesor de teologie, știu cu câtă exigență își impune mai adevărate înțelesuri ale textelor Noului Testament. Dar știu totodată că pregătirea Sa la fel de temeinică în scrisul Sfinților Părinți, și ajutau să rămână în descoperirea acestor înțelesuri pe linia tradiției noastre ortodoxe celei mai autentice.

Astfel, profesorul Iustin Moiescu s-a impus ca un teolog de mare exigență științifică contemporană și în același timp, ca un păstrător fidel al tradiției noastre ortodoxe în înțelegerea Scripturii și a tuturor învățăturilor creștine.

Ajuns în scaunul de ierarh al Moldovei, Prea Fericea Sa a valorificat pregătirea Sa de mare teolog, în același timp deplin încadrat în Ortodoxie, dar preocupat de vastele probleme ale întregului creștinism contemporan și de responsabilitatea lui față de lumea de azi. Toate acestea s-au arătat în aportul însemnat și căștigător de mare prestigiu pentru Ortodoxia românească, pe care l-a adus în ecumenismul contemporan, în care a fost vreme de două decenii reprezentantul principal al Bisericii noastre. Ierarhul care s-a înscris azi în șirul marilor ierarhi cărturari ai trecutului nostru, a extins astfel prin calitatea sa de ierarh cărturar al român, prestigiul Ortodoxiei române pe plan creștin mondial. În privința aceasta se arată ca un demn urmaș al lui Petru Movilă.

Pe planul intern al Bisericii Ortodoxe Române, rîvna de ierarh cărturar al Prea Fericii Sale s-a manifestat îndată după ce a fost înălțat în scaunul de Patriarh, în hotărîrea de a publica în românește, în o sută de volume, tot ce este esențial în scrisul Sfinților Părinți. Prea Fericea Sa manifestă în aceasta atît atașamentul la tradiția ortodoxă, cît și aspirația să după monumentalitate.

Căci aceasta este o a doua trăsătură a personalității sale, manifestată în toată activitatea Sa de Mitropolit al Moldovei, fiind pe cale de a o manifesta și în calitatea de Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române. Cînd din centrul mitropolitan al Iașilor, restaurările vechilor minăstiri din Moldova, se resimt de această aspirație spre monumentalitate a Prea Fericii Sale. Prin aceasta Prea Fericea Sa voiește să se ridice pe toate planurile vieții sale, pe cel urbanistic, industrial, tehnic, în rolul ce-l împlineste în relațiile internaționale.

Căci rămînd pe linia specificului său național, poporul nostru aspiră azi — și succesele dobîndite îndreptădesc aceste aspirații — să se ridice la un stil de viață monumentală și la un important prestigiu internațional.

Prea Fericitul Patriarh Iustin își pune la unison faptele cu această aspirație a poporului nostru din epoca de azi.

În acord cu voința de a-și ritma activitatea cu aspirația spre monumental a poporului nostru, în perioada actuală a vieții sale, stă și înțelegerea Prea Fericii Sale pentru necesitatea *sprîjînirii importanțelor acțiuni ale poporului nostru pentru înflorirea continuă a vetrei noastre strămoșești*. Prea Fericea Sa vede această necesitate ca re-

zultînd din toată tradiția istorică a Bisericii Ortodoxe Române, care a fost alături de aspirațiile poporului român în toate epocile istoriei lui, cum a formulat atît de magistral Prea Fericea Sa în cuvîntarea ținută la congresul Frontului Democrației și Unității Socialiste, din acest an.

În general, Prea Fericitul Patriarh Iustin este un însetat de perfecțiune, de absolut. Poate și aspirația spre monumentalitate ține de această sete de perfecțiune, de absolut. Prea Fericea Sa nu se oprește niciodată la prima soluție ce îi apare sau i se propune într-o problemă sau alta. Ci caută totdeauna în culele problemei de rezolvat soluții mai adînci, mai bune, dacă se poate pe cea mai bună. De aici spiritul critic cu care întîmpină orice propunere ce i se face, dar chiar și prima inspirație ce-i apare în gîndul propriu. Nu se mulțumește niciodată cu soluțiile ieftine, de suprafață. Se arată mereu nemulțumit, chiar cu soluția la care s-a oprit. Tînde totdeauna spre ceva mai bun, mai înalt. Nu se lasă amăgit de entuziasmele facile, de eufuziunile sentimentale, de soluțiile grăbite ce i se sugerează. Intuiește dîncolo de ele ceva mai adînc; vede în adevărurile ușoare fie lipsa de intuiție adevărată, fie un interes nu cu totul purificat al ființei noastre.

Unii interpretează acest spirit critic al Prea Fericii Sale față de eufuziunile sentimentale, ca o dispoziție neînșuflețită de căldura simțirii. În realitate, Prea Fericea Sa are o pudoare în a-și manifesta cu ușurință această simțire. Dar ea pulsează puternic în adîncul ființei sale. A spus-o cu ocazia instalării ca Patriarh, cînd și-a luat ca drept al arhipăstoririi sale imnul iubirii din I Corinteni, cap. 13. De aceea, cînd vede pe cineva întristat, îndurerat din pricina vreunui refuz, vreunei mustrări a Prea Fericii Sale, sau a vreunei cauze reale, profunde, îndată își schimbă cuvîntul critic într-un cuvînt de profundă înțelegere umană. La simțirea autentică, răspunde cu simțire autentică. Numai falsele afișări de simțire, le întîmpină cu rezerva neîncrederii.

În toate, Prea Fericea Sa se arată un profund cunoscător al complexității firi omenești, pentru că Prea Fericea Sa este o fire complexă. Dar din această complexitate vrea mereu să conducă pe alții spre niște vele mai înalte, spre zarea absolutului, cum votește să se conducă și pe sine însuși.

Prin aceasta, Prea Fericea Sa se dovedește și un remarcabil pedagog, care nu-l lasă pe om să rămînă unde este, cum nu se lasă nici pe sine însuși, ci voiește să conducă și pe alții, dar și pe sine însuși, mereu mai sus, spre zarea perfecțiunii, spre orizontul absolutului.

Și, în definitiv, aceasta este una din misiunile majore ale slujitorilor Bisericii, îndiferent de ce metode folosesc.

Arhiereu ca acesta avînd noi, care drept îndreptează cuvîntul adevărului, dar și viața păstoritorilor săi, — și avînd datorita să înțelegem voința cea bună a Prea Fericii Sale față de noi și de Biserica Dumnezeului Care ne cheamă la desăvîrșire, — îi urăm din toată inima să continue vreme îndelungată această înaltă misiune a sa.

Întru mulți ani Prea Ferice Părinte Patriarh !

Pr. Prof. DUMITRU STĂNILOAE